

TYPOLOGY OF FOLKLORE FESTIVALS AND PRINCIPLES OF THEIR DIGITAL CONVERSION

Kaloyan Nikolov

*Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum
at the Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria
kaloyan.nikolov@iefem.bas.bg*

Abstract: An attempt to structure the types of folklore festivals in terms of organizational processes and public significance. Examining the possibilities of creating a digital imprint of events of a folklore nature, which corresponds with the transmission processes of the communities in their quest to preserve the cultural heritage.

Keywords: Folklore Festivals; Live Cultural Heritage; Digital Imprint; Typology of Folklore Festivals

ТИПОЛОГИЯ НА ФОЛКЛОРНИТЕ ФЕСТИВАЛИ И ПРИНЦИПИ НА ДИГИТАЛНАТА ИМ КОНВЕРСИЯ

Каляян Николов

*Институт по етнология и фолклористика с Етнографски музей
при Българска академия на науките, България*

Резюме: Опит за структуриране на видовете фолклорни фестивали от гледна точка на организационни процеси и публична значимост. Разглеждане на възможностите за създаване на дигитален отпечатък на събитията с фолклорен характер, кореспондиращ с трансмисионните процеси на общностите в стремежа им за запазване на живото културно наследство.

Ключови думи: Фолклорни фестивали, живо културно наследство, цифров отпечатък, типология на фолклорни фестивали

Изследванията в областта на организиране и провеждане на фолклорни фестивалите не са много и задачата за типологията на фолклорните фестивали ще има възможни допълнения, неточности и несъответствия. Затова съм включил непретенциозната дума „опит“ в тази работа, с която се застраховам относно бъдещи неуредици.

Видове фестивали

Основните категории по характеристики на фестивалите могат да се структурират в три основни групи (Kufin, 2014) Антропологически, социокултурни и художествени.

Следвайки категоризирането то Антропологичната група обединява категориите – игра, зрелище, празник. Социокултурната група се категоризира с пространство, време и институция. Художествената група обединява – артисти, програма и публика.

Сложността на оценката на различните групи фестивални характеристики, както и задачите и целите на организаторите на съответните събития не дава коректна възможност за корелация и строгост в определянето на критериите за категоризация. Тук представените характеристики по категории и групи се отнасят изцяло към отворената форма на фестивалите като цяло, което обуславя приемането на характеристиките и на фестивалите с фолклорна насоченост или наложената терминология – фолклорен фестивал. Групираните характеристики по категории и прилагането на критерии за типологизирането на фолклорните фестивали по общите представени критерии ще бъде многократно улеснена. Представянето на характеристиките и категориите в табличен вид визуализира систематиката, която ще бъде приложена в типологията на фолклорните фестивали [Фиг. 1].

Антропологически характеристики							
Игра			Зрелище		Празник		
Състезателни	Представителни		Масова култура	Висока култура	Традиционни	Експериментални	Авангардни
X	X	X			X		
Социо-културни характеристики							
Пространство			Време		Институция /организационен екип/		
Локални	Национални	Междуродни	Честота	Продължителност	Обществени	Частни	Неформални групи
X	X	X	X	X	X	X	X
Художествени характеристики							
Артисти		Програма		Публика			
Любителски	Професионалисти	Моно-художествени	Мулти-художествени	Изпълнителско изкуство		Визуални изкуства, Литература	
X	X	X	X	X	X		

Фиг.1. Типология на фестивалите

Както се забелязва от схемата фолклорните фестивали в антропологическите си характеристики се изключват от категорията висока култура, експериментални и авангардни фестивали. В социо-културните си характеристики покриват всички категории, а в художествените си характеристики изключват Визуални изкуства.

Фолклорни фестивали – типология

При планиране и организиране на различни обществени мероприятия има минимални изисквания, правила и протокол, които трябва да бъдат спазвани и съблюдавани строго, за да може съответното мероприятие да бъде проведено на нужно ниво и да откликне на целите и задачите поставени при организирането и провеждането. Всяко обществено мероприятие има своя специфика, която също е необходимо да се вземе в предвид. Мястото на провеждане, ландшафт, локална култура, комуникационни възможности, метеорология, локализация във всеки регион са различни и е наложително да бъдат отчетени при планирането и организирането на събитие. Обществените събития биват разнородни по своята цел и причина за провеждане. От традиционни чествания на държавни празници, празници от местно значение, спортни мероприятия, мероприятия в сферата на културата, събори, фестивали, концерти, театрални постановки, храмови празници, изложби до партийни срещи, протести, митинги, шествия и др. В момента ще се фокусираме върху видовете фолклорни фестивали, както и практиките за тяхното организиране и провеждане.

Фолклорните фестивали могат да бъдат разделени на няколко вида по следните критерии:

- Антропологически характеристики
- Презентационни
- Състезателен характер
- Социо-културни характеристики
- Териториален обхват
- Времени обхват

- Организационен формат
- Цел на провеждане
- Художествени характеристики
- Професионалисти
- Любители

Ще направим *типологична систематика на видовете провеждани фестивали с фолклорна насоченост*. Във връзка с антропологическите характеристики, свързани с провеждането на фолклорни фестивали можем да определим два основни вида:

а. Фолклорен фестивал без състезателен характер

/Представителни или презентационни/ – Този вид фестивали се организират и провеждат с определена насоченост и наблягане на съпътстващи цели и събития. Представяне на участниците пред широка публика в комбинация със съпътстващи мероприятия (Panayotov, 2010).

б. Фолклорен фестивал със състезателен характер

– Тези фестивали могат да се разделят на две основни групи: (1) *Слабо засегнат състезателен елемент* – В тези фестивали обикновено са с неясна структура на състезателния характер и участващите групи получават дипломи за участие придружени със степени за качество на изпълнение; (2) *Силно засегнат състезателен елемент*: (1) *Спорадично организирани фестивали със строга и ясно поставени задачи и критерии за оценка на изпълненията, построена йерархична структура на оценяването с наградна система*; (2) *Мрежова йерархична структура от фестивали с уеднаквени критерии на състезателния характер* (EAFF, n. d.).

СОЦИО-КУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1. **Териториален обхват** – като обхват се има в предвид както от къде са участващите групи, както и значението на фестивала.
  - Местни - локални фолклорни фестивали – събори (Marinov, 2003)
  - Регионални фолклорни фестивали
  - Национални фолклорни фестивали
  - Международни фолклорни фестивали – WAFF (WAFF, 2020)

2. Времеви обхват

3. Цикличност на провеждане

4. Продължителност на провеждане

5. Организационен формат - може да се разгледа начина на финансиране в комбинация с предходно представените критерии.

- Пълно финансиране от спонсори на организационния комитет. В този случай се финансират, както транспортните разходи до мястото на организиране на фестивала, така и настаняването и изхранването на участниците и всички организационни разходи на организационния комитет.
- Финансиране от местената власт
- Финансиране от спонсори и рекламни кампании
- Финансиране от държавни институции
- Съвместно финансиране от спонсори и институции.
- Частично финансиране – в този случай от пълното финансиране се изключват транспортните разходи на участниците до мястото на провеждане на фестивала.
- Самофинансиране – в този случай всичките разходи за организирането на фестивала, транспортните разходи, настаняването и изхранването на участниците се поема от самите участници под формата на такси за участие или входни билети. Организационния комитет изчислява общите разходи нужни за финансиране на фестивала. В тези разходи се калкулират разходи на организационния екип, сцени, озвучаване, подаръци и др. Намират си подходящи места за настаняване на участниците. /Местата за настаняване трябва да са приятни за преживяване, изхранването трябва да се съобрази с възможностите на местата за настаняване и програмата на фестивала. Изхранването обикновено е два или три пъти дневно. Въз основа на възможностите за настаняване, броя на концертите и продължителността на концертите се определя капацитет на фестивала. Това количеството участници, които може да участват на фестивала. Въз основа на количеството на участниците може да се изчисли и таксата за

- участие, която се обявява. В таксата за участие /когато е калкулирана като пакет услуги, участие, настаняване, транспорт/ е добре да се предвиди 10% от цената за комисионна за туристически агенции или организации подпомагащи различните групи за участие в съответния фестивал.
- o Самофинансиране с частично финансиране от спонсори или местна власт. В зависимост от договореното финансиране на фестивала, то обявената такса за участие може да бъде намалена. По този начин се подпомага по-масово участие във фестивала.
6. Цел на провеждане – основната цел на всички провеждани фолклорни фестивали е обмена и споделянето на фолклорното изкуство, създаване на нови контакти и връзки, популяризиране на фолклорното изкуство, запазване на интереса на групите пресъздаващи и представящи традиционните форми на изкуство и култура, както и активирането на носителите на културното наследство да го споделят и предават на следващите поколения. Според съпътстващите цели на провеждане можем да проследим определени насочености ICH Convention (ICH Convention 2003, 2020).
  7. Туристическа насоченост – споделяне и популяризиране на туристическите и историческите дадености на територията на провеждания фестивал. Представяне на специфичен продукт или услуга характерно за съответното населено място или регион. (Stoilova, 2017)
  8. Подпомагане на икономическото състояние на региона.

ХУДОЖЕСТВЕНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Професионалисти – формата на организиране и провеждане на фестивали с участието на професионални изпълнители е характерно използването на стандартните организационни методи за финансиране от продажба на билети за съответното събитие.

Любители – формата на провеждане на фолклорни фестивали с участници на любителски състави и изпълнители е характерна със свободен вход на зрителската аудитория.

ПРАВНА РАМКА И ИЗИСКВАНИЯ

За организирането на обществено мероприятие е необходимо да има учредено юридическо лице, което да поеме организационната отговорност, заплащане на разходи по организация и провеждане. Обикновено за организирането на фолклорни фестивали се използват структурите на читалища, културни отдели на кметства ли общини, юридически лица с нестопанска цел, юридически лица със стопанска цел, туристически агенции.

В зависимост от законната уредба е необходимо да се спазват както законите за обществен ред, здравеопазване, така и законите на счетоводство.

Ако организационният комитет на фестивала е приел политика на пълно обслужване на участниците, в което са включени както организирането на изявата, така и организирането на настаняването и изхранването на участниците, то е задължително организационната компания или да притежава туристически лиценз или да има сключен договор за сътрудничество с туристическа компания – туристически оператор или туристически агент.

МЕДИЙНО ОТРАЗЯВАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ

Използването на масовите комуникационни средства, като телевизии, радиа, вестници, социални мрежи, Интернет платформи, Интернет пространство са изключително важни за етапите при организирането и провеждането на фолклорните фестивали.

- Набиране на участници
- Популяризиране на събитието за набиране на публики за концертните изяви
- Излъчване на живо по телевизии, Интернет платформи и социални мрежи
- Отразяване на събитието
- Съпътстващи мероприятия и събития

- Фолклорните фестивали имат голям потенциал за провеждане на съпътстващи мероприятия и събития изразяващи се в:
- Изложби
- Етнографски изложби
- Кулинарни изложби
- Фотографски изложби
- Кулинарни събития
- Занаятчийски изложения
- Търговски изложения
- Майсторски класове, обучителни курсове
- Конференции, семинари
- Има и случаи, когато фолклорен фестивал се явява съпътстващо събитие на други организирани мероприятия, като конференции, браншови представяния, панаири и др.

ДИГИТАЛЕН ОТПЕЧАТЪК

С навлизането в новото хилядолетие, развитието на информационните технологии предлагат все по-удобни начини за популяризиране и архивиране с цел бъдещо използване на резултатите от проведените фолклорни фестивали. Запечатването на моментното състояние на живото културно наследство е важен елемент за неговото съхранение и трансмисия.

Почти пълното блокиране на икономическия и културен живот на планетата заради пандемичната обстановка при COVID 19 наложи бърза промяна на нагласата на човечеството за използването на модерните комуникационни средства. В условията на социална дистанция се наложи да се търсят алтернативни начини за провеждането на фолклорните фестивали. От пренесените изцяло във виртуална среда фолклорни фестивали преобладават фестивалите със състезателен характер. Изградените електронни платформи за гласуване от публика и журираща комисия набират все по-голяма популярност. Предимствата на иновативния подход са, че чувствително се съкращават финансовите разходи, многократно се увеличава достъпа на публика до концертните изяви и в резултат на провеждането

остава качествено структуриран дигитален отпечатък. Като основен недостатък може да се изтъкне неосъществения социален контакт между публика и участници, както и между различните участващи групи (EAFF, n. d.).

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

- EAFF (n. d.).** European Association of Folklore Festivals – EAFF, [www.eaff.eu, (Last view: 15.01.2020)].
- ICH Convention 2003, U. (2020).** Dive into intangible cultural heritage!, UNESCO CONVENTION 2003 ICH, [<https://ich.unesco.org/en/dive&display=domain#tabs>, (Last view: 14.01.2020)].
- Kutin, L. (2014).** Bulgarian festivals - categories, system of examination. Sofia: Avangard prima.
- Marinov, D. (2003).** Празниците с обредите и обичаите (in Bulgarian). From D. Marinov, Religia i narodni obichai. Publisher: "Iztok-zapad", Sofia, Bulgaria, p. 24 // [Маринов, Д. (2003). Празниците с обредите и обичаите. От Д. Маринов, Религия и народни обичаи (стр. 24). Сф.: Изд."Изток-Запад"].
- Panayotov, K. (2010).** Sacrifice (Kurban) - Types of Documents, Clasifications and Collections. Bulgarian Folklore(3-4), 92-99.
- Stoilova, E. (2017).** Festivity and Construction of Local Cultural Heritage. Safeguarding of Cultural Heritage - Ideas and practices, 212 – 222.
- WAFF (2020).** WAFF org. [www.waff.org, (Last view: 15.01.2020)].

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО:
ОПАЗВАНЕ, ПРЕДСТАВЯНЕ, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE:
PRESERVATION, PRESENTATION, DIGITIZATION

Съставители
Петко Ст. Петков
Галина Богданова

Editors
Peĭko St. Peĭkov
Galina Bogdanova

Материалите в сборника са обект на авторско право. Разрешава се безвъзмездното ползване на техни електронни/ хартиени копия само за лична употреба или обучение, при пълно цитиране на текущата страница и след писмена декларация от цитиращия за липса на търговски намерения.

This work is subject to copyright. Open and free of charge use of digital/hard copies of publications is granted only for personal or educational use, with full citation of the current page, and after written declaration of the quoting side for not-commercial intention.

© Авторски колектив, 2020

© Authors` Group, 2020

Техническо редактори:
Калина Сотирова-Вълкова
Николай Ноев
Паскал Пиперков

Technical editors:
Kalina Sotirova-Valkova
Nikolay Noev
Paskal Piperkov

НАЦИД регистрационен № 1209
Научна поредица: том 6, брой 2 (9)/2020
Science series: vol. 6, issue 2 (9)/2020
NCID Registry No. 1209

www.math.bas.bg/vt/kin

ISSN: 2367-8038